

Nr 666

Av herr **Kollberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 167, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § allmänna ransoneringslagen m. m.*

Enligt gällande regler kan den fullmakt för Kungl. Maj:t, som innehålles i allmänna ransoneringslagen av år 1954, i andra fall än då riket befinner sig i krig eller krigsfara endast tillämpas av Kungl. Maj:t *efter* det att riksdagens medgivande inhämtats i förväg. Sådan fullmakt får enligt lagen vidare endast lämnas för högst ett år åt gången. Under hänvisning till de erfarenheter som gjorts i fråga om tillförseln av flytande bränslen i samband med Suez-krisen föreslår Kungl. Maj:t i proposition nr 167 att gällande regler beträffande fullmaktens utnyttjande i fredstid skall skärpas därhän att ransonering eller annan reglering enligt 2 § ransoneringslagen skall kunna genomföras av Kungl. Maj:t utan att riksdagens medgivande inhämtas i förväg. I stället föreslås att riksdagens medgivande skall inhämtas i efterhand, inom en månad eller — om riksdagssession ej pågår — inom en månad från början av nästkommande session.

Till grund för förslaget i propositionen ligger en inom handelsdepartementet utarbetad promemoria, över vilken remissyttranden inhämtats från ett antal myndigheter och organisationer. Vad gäller principfrågan — huruvida den i ransoneringslagen givna fullmakten bör få tillämpas även i fredstid utan riksdagens i *förväg* lämnade samtycke — har meningarna varit starkt delade bland remissinstanserna. Samtliga näringslivsorganisationer, Grossistförbundet, Industriförbundet, Köpmannaförbundet och Lantbruksförbundet, har sålunda uttryckligen avstyrkt förslaget. De hörda handelskamrarna liksom Kooperativa förbundet har ställt sig tveksamma och tillstyrkt med förbehåll av olika slag. De hörda myndigheterna har i allmänhet tillstyrkt — några dock under uttalande av tveksamhet.

Att man från de hörda remissinstansernas sida i så stor utsträckning ställt sig avvisande eller tveksam inför förslaget att väsentligt utvidga den i lagstiftningen givna fullmakten, i vad avser formerna för dess tillämpning, är knappast ägnat att väcka förvåning. De regler, som antogs år 1954 och som för närvarande gäller, hade föregåtts av ett omfattande utredningsarbete. Stark och principiellt välgrundad kritik riktades då från olika håll mot tanken att över huvud taget låta den då föreslagna fullmaktslagstiftningen gälla under fredliga förhållanden. Tveksamheten återspeglades i viss mån i det uttalande som riksdagen gjorde i frågan. Andra lag-

utskottet framhöll sålunda — vilket uttalande riksdagen senare gjorde till sitt — att när utskottet anslutit sig till förslaget att förfogande- och ransoneringslagarna skulle kunna användas även under fredliga förhållanden, hade utskottet "fäst synnerlig vikt vid att Kungl. Maj:t i sådant fall icke äger utnyttja någon fullmakt, förrän riksdagen lämnat sitt samtycke" (andra lagutskottet nr 19/1954, sid. 71). Det som riksdagen "fäst synnerlig vikt vid" skulle nu efter så kort tid som endast tre år ändras helt. Beslutanderätten rörande fullmaktens användning skulle överföras från riksdagen till Kungl. Maj:t. För vår del kan vi inte finna att tillräckliga skäl föreligger för ett i principiellt hänseende så viktigt steg. Enligt vår mening är det synnerligen viktigt att upprätthålla den garanti mot missbruk av fullmaktssystemet som ligger i att detta kan tillämpas först efter riksdagens medverkan i varje särskilt fall. Att Kungl. Maj:t i förväg måste inhämta riksdagens medgivande är, såsom framhålles av Stockholms handelskammare, ägnat att verka återhållande på benägenheten att tillgripa fullmaktslagstiftning och att begära längre gående fullmakter än som framstår som oundgängligen nödvändigt. Vi delar också Industriförbundets mening, att Kungl. Maj:t skulle stå starkare mot riksdagen om denna redan från början varit med och beslutat och därmed själv tagit sin del av ansvaret för den ifrågasatta åtgärden.

Departementschefen har med anledning av de under remissbehandlingen gjorda erinringarna visserligen modifierat förslaget i promemorian i icke oväsentliga hänseenden — tanken att skärpningen även skulle omfatta tillämpningen av förfogandelagen har han t. ex. låtit falla — men i principiellt hänseende kan det i propositionen upptagna förslaget inte undgå samma kritik. Vi anser därför av de skäl som redovisats ovan att propositionen inte bör av riksdagen bifallas i den del som här berörts.

Vad beträffar övriga i propositionen föreslagna författningsändringar yrkar vi avslag i de delar, som dessa skulle bli en nödvändig följd av ändringar i allmänna ransoneringslagen.

Vi hemställer således,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 167 måtte

1) avslå den i propositionen föreslagna ändringen i allmänna ransoneringslagen, samt

2) vidtaga de ändringar i övriga författningsförslag som blir en följd av detta yrkande.

Stockholm den 26 april 1957

Gustaf Kollberg

Sven Wedén

C. W. Carlsson

N. Stenberg

Ebbe Rydén